

POWŚCIĄNIENIE (13) sb n

powściąganie (8), **powciąganie** (5), [**powciąganie**]; powściąganie *BartBydg* (2), *Mącz*, *WujJud*, *WujJudConf*, *RejPosWstaw* (2), *Phil*; powciąganie *FalZioł*, *KromRozm II*, *Calep* (2), *SarnStat*.

-enie (13), [-enie].

o oraz pierwsze e jasne; końcowe e z tekstów nie oznaczających -é lub oznaczających niekonsekwentnie.

sg N powściągani(e) (7). ◇ G powściąganią (4). ◇ A powściągani(e) (2).

Sł stp notuje, Cn s.v. hamowanie, Linde XVII s.v. powściągnąć.

I. Rzeczownik od „powściągnąć”: Powstrzymanie, pohamowanie; poskromienie; *coercitio*, *cohibitio* *Calep*, Cn; *retentio* *BartBydg*; *coertio*, *coerctio*, *refrenatio* Cn (9) : rerum alienarum generalis retentio, [...] powścągnyenye, hamovanye *BartBydg* 131; *Coercitio* – Powciąganie, kążn [lege: kążń]. *Calep* 211b, 213a; [Glosy III nr 8/43].

a. O osobach [kogo, czego] (4) : (marg) Dla cze^{go} dan był ftary zakon. (-) Dla przeftąpyenya/ to yeft/ dla powścągnyenya żydow krnąbrnych *KromRozm II* i3v; *SarnStat* 521.

powściąganie od czego (1): *WujJudConf* 189v cf *W* połączeniu szeregowym.

W połączeniu szeregowym (1): [post] nie inłzego nie ielt/ iedno powściąganie pobożnych ludzi od włzelkiego zbytku/ y rołkołzy ciełefney/ y vikromienie á vtrapienie ciála nálzego *WujJudConf* 189v.

W przen [czego] (1) :

Wyrażenie: »powściąganie ciała« (1): A ten poft słuźnie záchowany być ma: dla powściągania ciála nálzego/ y poddania pod moc duchowi *WujJud* 190.

b. O uczynkach i popędach [czego] (2) : Rozumieć thedy mamy przez vmartwienie powciąganie złych poządliwości/ obyczay pohámowania od grzechow/ owa krotko mowiac/ przeftać zle czynić. *RejPosWstaw* [110²]v.

W przen (1) :

Wyrażenie: »powściąganie języka [od czego]« (1): Ma tedy być słuźnie powciąganie ięzyká od wielomowności y tákowych flow/ ktore sźkodzą tym kthorzy ie z vlt fwych wypuźczáią. *Phil* G3.

II. Rzeczownik od „powściągnąć się”: Powstrzymanie się, pohamowanie się (2) :

powściąganie od czego (1): *RejPosWstaw* [21²] cf »powściąganie a wstrzymanie«. Cf Wyrażenie.

[Wyrażenie: »powciąganie od złości«: Mieli by się tedy i heretikowie czem íromać/ Leć oni miáło íromu i powciąganiá od złości/ wymyflili nad rzeczy przerzeczoné/ nowy obyczái pokuty i za grzechy dofyć vczynięniá *MurzNT* 110.]

Szeregi: »miemość a powdągnienie« (1): Zafię gdyby dla zbytku á obzarftwa [nieprześpieczność było] [...] Thedy pożywać miemości á powciągania przez nieiaki czas *FalZioł* V 32.

»powściąganie a wstrzymanie« (1): Cielefna lepak/ trzeźwość/ ielt powściąganie á wtrzymanie od włzelkiego zbytku/ á ciála y rzeczy pozwirzchnich słuźne á święte vżywanie. *RejPosWstaw* [21²].

III. W funkcji podstawowej (2) :

1. Odwłoka, zwłoka (1) : Retardatio, Ządzierzenie/ powściąganie omiełzkanie. *Mącz* 441b.

2. *praw. Wezwanie do zapłaty długu (1)* : Bannum, [...] quando suum debitorem quis retrahit, powscyąnyenye *BartBydg* 17b; [*Glosy III nr 8/12*].

Synonimy: I. pohamowanie, pomiarkowanie, powstrzymanie, ukrocenie, umiarkowanie, uskromienie, wstrzymałość, wstrzymanie, wstrzymanie się, wstrzymawałość, zatrzymanie.

Cf POWŚCIĄGNAĆ, POWŚCIĄGNAĆ SIĘ

MC